

До

Министъра на правосъдието,

г-жа Надежда Йорданова

и

Министерски съвет на Р. България

СТАНОВИЩЕ НА СДРУЖЕНИЕ „НЕЗАВИСИМА ЕКСПЕРТНА МРЕЖА - НИЕ“

Относно: Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за защита от домашното насилие

Уважаеми дами и господа,

Сдружение „Независима експертна мрежа“ подкрепя изготвения законопроект в по-голямата му част. Същият обаче има някои слабости, най-вече относно кръга лица, които могат да търсят защита по реда на „Закон за защита от домашно насилие“ /ЗЗДН/.

Като организация, работеща с приоритет в сферата на правата на хората с увреждания, „Независима експертна мрежа - НИЕ“ подкрепя предложенията в пар. 10 от Проекта, които дават възможност на лицата под запрещение, в това число пълно, да сезират съда лично с искане за предоставяне на защита по реда на ЗЗДН. В сега действащата си редакция ЗЗДН изключва възможността лицата под пълно запрещение самостоятелно да подават молба за защита по ЗЗДН, вместо което легитимира настойника и дирекция „Социално подпомагане“ като субекти, които могат да подадат молба за защита в полза на пълно запрещения. Тази редакция противоречи на международното право и създава предпоставки от злоупотреба спрямо пострадалите от домашно насилие, намиращи се под пълно запрещение, тъй като защитата им се обуславя от преценката на трети субект, който в една от хипотезите може да бъде и самият извършител.

Съгласно чл. 12 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (КПХУ), ратифицирана и влязла в сила и по отношение на Р България, държавите-страни по Конвенцията са длъжни да признаят дееспособността на всички лица с увреждания наравно с всички останали във всички сфери

на живота, както и да ми осигурят достъп до правосъдие, включително правото на лично участие в съдебните производства.

Считаме, че предложението в пар. 10 от Проекта е в съответствие със задълженията на Р България по цитираните разпоредби и същото е в изпълнение на задължението на страната ни по чл. 4, б. „б“ от КПХУ да премахва всички нормативни разпоредби, които дискриминират хората с увреждания.

Сдружение „Независима експертна мрежа - НИЕ“ подкрепя и предложението по пар. 10 съдът да предоставя по своя преценка правна помощ в производството по ЗЗДН на молителите, когато са непълнолетни, поставени под запрещение или се намират в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост. Подкрепяме и предложението дирекция „Социално подпомагане“ да има възможност да подава молба за защита, когато пострадалото лице се намира в безпомощно състояние вследствие на тежко увреждане, заболяване или старост, поставено е под запрещение или е малолетно/непълнолетно. За удачно намираме и предложението активно легитимиран да бъде и прокурорът, когато пострадалото лице не може да се защити поради безпомощно състояние или зависимост от извършителя.

Предложеният законопроект обаче съдържа и слабости, тъй като не обхваща всички отношения и субекти, при които може и възниква домашно насилие:

1. Извън обхвата на закона остават случаите, при които извършител на домашното насилие е лице, което полага грижи за човек с увреждане и не е сред кръга на роднините и другите субекти, посочени в сега действащата редакция на чл. 3 от ЗЗДН. Случаите на насилие върху хора с увреждания от страна на лица, които полагат грижи за тях са многобройни и особено тежки, тъй като най-често пострадалият се намира в силна зависимост от извършителя.
2. Извън обхвата на закона остават и случаите на домашно насилие, когато пострадалият и извършителят имат интимна връзка, но не съжителстват заедно. Този пропуск е съществен, поради обстоятелството, че в днешно време стотици хора избират да имат връзка с избран партньор без обаче да съжителстват заедно, като от практиката са известни случаи на много тежко насилие именно при такива двойки. По този пункт към Р. България има отправени препоръки от Специалния докладчик на ООН по въпросите на насилието над жени г-жа Дубравка Шимонович, както и от Комитета

за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените към ООН (CEDAW).

3. Третият голям пропуск на закона се състои в изискването съжителството между лицата да е „фактическо съпружеско“. В българското законодателство няма легална дефиниция на понятието „фактическо съпружеско съжителство“. Съдебната практика най-общо приема, че това е съжителство между две лица, наподобяващо брачната връзка. Именно поради това в практиката се стига до ситуации, при които на пострадалите се отказва защита, тъй като, ако биха били в брак с извършителя, то този брак би бил невалиден. Така, защита срещу домашно насилие не могат да получат лицата в еднополови двойки, дори и когато съжителстват с извършителя. До отказ от защита се стига в случаите, в които лицата, които съжителстват не са навършили брачна възраст.

С уважение:

Независима Експертна Мрежа
НИЕ

М. Моравски,
съпредседател